

GULDRINGENE FRA SALLINGELUNDE

Af *Erling Albrechtsen*

„Naar Landmanden saar, høster Arkæologen“ er et Ord, som Aar for Aar vinder stadig fastere Hævd. Saa at sige hvert Foraar, naar Landraanden sætter den vinterrustne Plov i Jorden, og Harven trækker sine Furer hen over Ageren, blinker det etsteds i Danmark i den mørke, vaade Muld, og vægtige Smykkesager, virket i ædelt Metal, bringer os i et Glimt fjern Fortid lyslevende for Dagen.

I 1936 gik en Tjenestedreng og pløjede for sin Husbond i Hjalles Hestehave, da Plovjernet springer fra, og noget blankt skinner frem. Drengen ser efter og holder en prægtig Halsring fra Folkevandrings-tiden op i Lyset. — I „Fynske Aarbøger“, 1941, S. 455 ff, er der berettet om, hvorledes to Hindsholmfiskere, Far og Søn, vandrede ad Stranden langs Store Bælt og kom til Bakkeknuden „Sappesborg“; her var i Vinterens Løb store Jordmasser styrtet ned i Havstokken, og mellem to Græstørv, der allerede overskyldedes af Bæltets Bølger, ser den unge Mand noget blankt glimte frem; han griber til, og det blanke er en Halsring af Guld.

Et endnu gyldnere Held traf Torsdag den 16. April i Aar Gaardejer Hans Chr. Hansen, Sallingelunde, da han harvede paa sin Mark, Matr.-Nr. 22 a af Sallinge, Hillerslev Sogn. Under Arbejdet fandt han to Halsringe af Guld. Gaardejer Hansen, der den følgende Dag indleverede Fundet til Fyns Stiftsmuseum i Odense, fortæller følgende om Begivenheden:

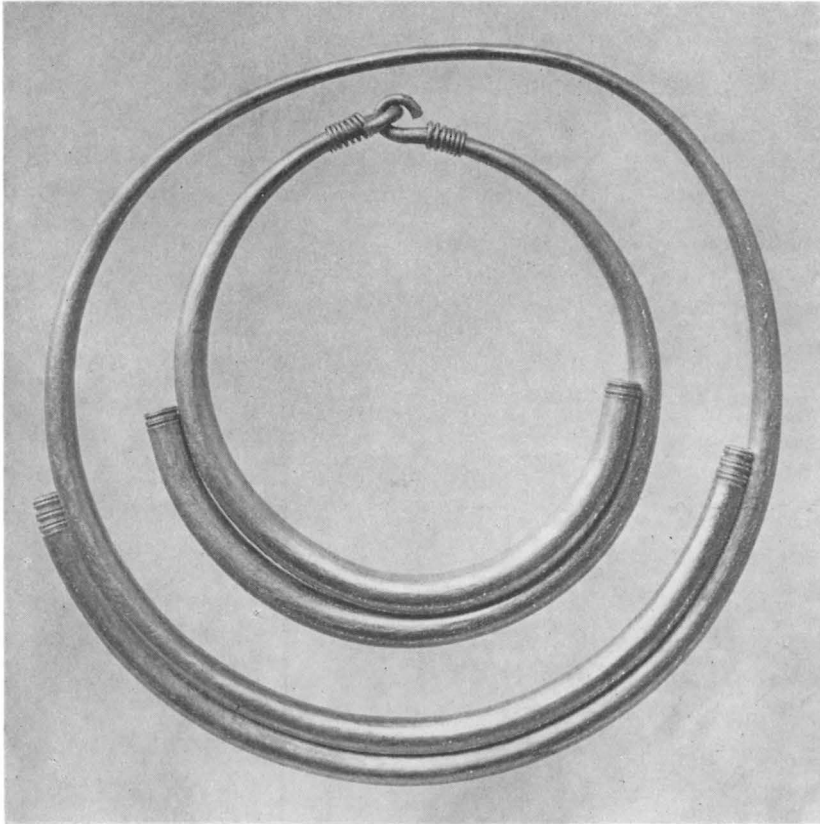
„Gennem flere Dage havde vi harvet paa min Mark Nord for Gaarden. En Karl førte Harven; jeg selv gik lidt bagefter; herunder sparkede jeg til en Klump Sener fra Harvetænderne og var nær snublet, ved at min Fod hang fast i en gullig Metalring. I Øjeblikket

tænkte jeg ikke nærmere over Sagen, tog dog Ringen med hjem til Middag og lagde den i Huggehuset. Om Eftermiddagen harvede jeg ca. 300 m sydligere i den samme Mark, og her hang den anden, lidt mindre Ring fast ved en Harvetand. Jeg var nu klar over, at det ikke var to helt almindelige Ringe. Aftenen igennem talte vi om Ringene, prøvede dem paa Damerne og maatte efterhaanden tro, at det vist var Guld!“

Om de to Ringes videre Skæbne kan følgende berettes: Søndag den 19. April udstilledes de i Fyns Stiftsmuseum under stor Tilstrømning af Publikum. Nogle Dage senere besigtigedes Findestedet i Sallingelunde af Nationalmuseets Udsending, Dr. phil. H. C. Broholm, i Selskab med Stiftsmuseets Folk. Den Mulighed var jo til Stede, at der kunde findes flere Ringe. I den Henseende fik Undersøgelsen imidlertid negativt Udfald. Utvivlsomt er Smykkerne i Oldtiden nedlagt samlede, men da de ved Markarbejdet er blevet skilte og fjernet mere end 300 m fra hinanden, viste det sig ugørligt nøje at udpege Stedet, hvor man i Oldtiden har henlagt Ringene. Dog, den Mulighed staar aaben, at der ad Aare atter vil spørges gyldent Nyt fra Sallingelunde.

Ved sin Tilbagerejse til København medførte Dr. Broholm Ringene. Derefter er de hos Mønt- og Statsguardeinen blevet vejjet og vurderet. Deres samlede Vægt er 1616 Gram, Guldlødheden 732 pro mille, og dette betyder, at Gaardejer Hansen efter den i Øjeblikket gældende Pris paa Guld faar udbetalt den nette Godtgørelsessum af 18,335 Kroner plus en mindre Finderducør.

Betragter man de to Guldringe, ses det, at de ligner hinanden, selvom de ikke er helt mage. Den største er omtrent cirkelrund, ca. 21 cm i Tværmaal og vejer 887 Gram. De trinde, godt 1 cm tykke Ringender ligger ind over hinanden og er sammenstøbte ved Siderne. Ved hver Ringende findes der tre rundgaaende Furer med lave, tvedelte Kamme imellem sig. I øvrigt er Ringen glat, uden Ornamente. Hammerslagene, med hvilke Ringen er efterbehandlet, ses tydeligt endnu. Ringens Nakkeparti er tyndere end dens øvrige Del; der findes ingen Lukkemekanisme, og Ringen har altsaa maattet føres ned over

Guldringene fra Sallingelunde

Hovedet. Den er trukket en Kende skæv, enten nu Harvens Tænder eller Gaardejer Hansens lille Spark er Skyld deri. Den mindre Ring er knap 16 cm i Tværmaal og vejer 729 Gram. De aabne Ringender er lige afskaarne og ikke sammenstøbte som paa den store. Ringen bestaar af to Halvdele, der bagtil sammenholdes af to Øskener gripende ind i hinanden, og ved begge Øskener er en tynd Guldtraad snoet om Ringen i syv Vindinger.

Begge disse Ringe hører til en Type, som vi særdeles vel kender fra tidligere Fund. Den store, lukkede Ring førtes ned over Hovedet, mens den lille bagfra lukkedes om Halsen. Samtidige med de glatte

Ringe er de profilerede, hvortil den ovennævnte Ring fra Hjalles Hestehave hører. Denne er kraftigt profileret med fremstaaende Kamme eller Tværringe, og i Hulningerne findes smaa indstemplede Ornamentter. De profilerede Ringe er sjældnere end de glatte og er vel vor Oldtids prægtigste Guldsmykker.

Og nu Tiden? Til hvilken forhistorisk Periode kan Ringene fra Sallingelunde henføres? Oplysning herom faar vi ved at sammenligne dem med andre tilsvarende Guldfund. Det, som her først melder sig, er det største af samtlige danske Guldfund, Skatten, der i 1833 fandtes ved Pløjning paa nydyrket Mark under Stamhuset Broholm. Her fremdroges over 50 Genstande af Guld, rent eller sølvblandet, til en samlet Vægt af over $4\frac{1}{2}$ kg. Iblandt Guldsagerne var tre prægtige Halsringe, ganske som den mindste af Ringene fra Sallingelunde. Kunde man nu tænke sig en Forbindelse mellem Broholmfundet og det fra Sallingelunde? Herfor er der i og for sig intet i Vejen. Ligheden mellem Smykkesagerne er stor; meget vel kan den samme Guldsmed have virket Ringe af samme Udseende til forskellige fynske Høvdinge; at bære Ringe af Guld var jo neppe Menigmands Sag. Det er før Rigsdannelsens Tid. Herhjemme hersker Stammekonger over deres Smaariger — Rolf Krakes og Frode Fredegods Tid, om man vil. Arkæologerne kalder Perioden for Germansk Jernalder. Det er Tiden efter Folkevandringerens Ophør, omkring Aar 500 e. Kr. I Norden hersker nu, som over de øvrige germanske Stammeomraader, fællesgermansk Stil og Smag; den romerske og provincialromerske Indflydelse, som i Aarhundrederne nærmest efter Kristus havde sat dybe Spor, selv heroppe i Norden, svækkes i Folkevandringsaarhundrederne og afløses af en rent germansk Kulturudfoldelse.

Det 5. og 6. Aarhundrede er det forhistoriske Nordens „Guldalder“. Vi kunde da spørge: Hvorfra kommer det meget Guld til Norden? Svaret lyder: Det er det synkende Romerrige, der for sine ophobede Rigdomme søgte at købe sig fri for de germanske Stamme-høvdinges Indfald paa romersk Omraade. Saaledes spredtes Guldet ud over Germanien og kom ogsaa til Norden. Af Tidens danske

Guldfund stammer ejendommeligt nok mere end Trediedelen fra Fyn. Øen maa i 5.—6. Aarhundrede have været et kulturelt og politisk Kraftcentrum.

Endelig Spørgsmaalet: Hvorfor er i hine fjerne Tider de to kostbare Smykker blevet overgivet Jorden? Et Gravfund er der her neppe Tale om. De store Guldsmykker findes kun sjældent i Gravene. Snarere har vi et Offerfund for os. Gennem hele Oldtiden er den Skik almindelig, at man i Moser eller paa skjulte Steder i Marken henlægger Ofre, enten man nu derved ønskede at hidkalde Gudens Bistand, eller man ydede Tribut for modtagen Tjeneste. Den Mulighed foreligger ogsaa, at en Guldsmed kan have betroet sin Skat til Jorden og siden af en eller anden Grund er blevet hindret i atter at hæve den.

At hæve den falder i en god dansk Nutidsbondes Lod. Man fristes til at tro, at han er blevet Redskab for højere Magter, der har ønsket i et Glimt at lade en urolig, selvoptagen Slægt i Erindringen genkalde sig sit tabte Land og i en kort Stund gøre sig det klart, hvem den er, og af hvilken stolt Fortid den er runden.